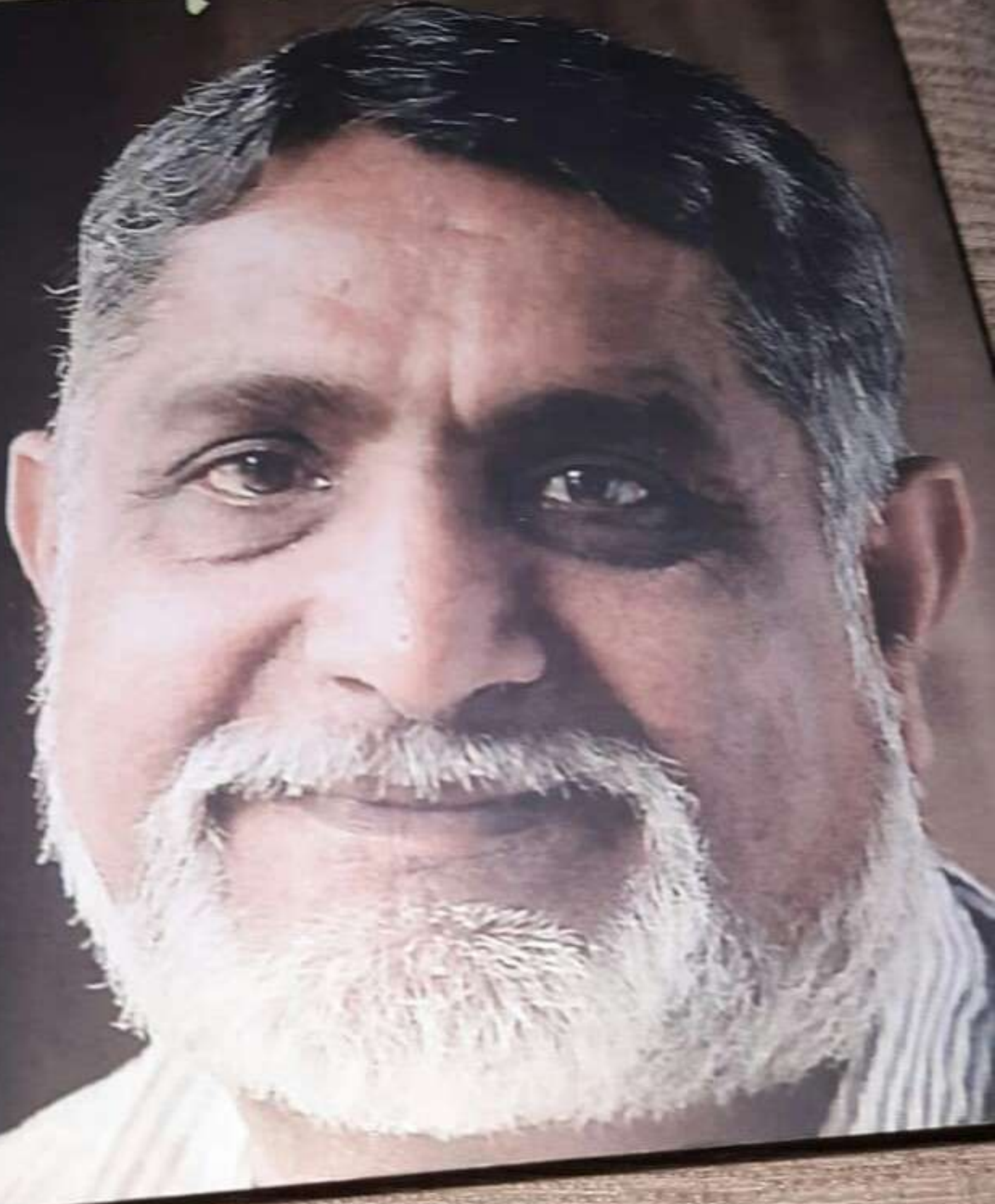

ತೇಜಸ್ವಿ ಕಥನ

ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ

ಕರ್ವಾಲೋ

'ಕರ್ವಾಲೋ' ಬದುಕಿನ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಕೃತಿ, ಮನುಷ್ಯ-ಸಮಾಜ, ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ, ಅಪುಗಳನ್ನು ನಿಗೂಢತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ವಿಸ್ಮಯಕ್ಕೂ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮ ಅವಜ್ಞೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಾದದ್ದೆಂದರೆ ಒಂದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದನ್ನಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ತಪ್ಪನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಬದುಕಿನ ನಿಗೂಢತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕುತೂಹಲವನ್ನಾಗಲೀ, ನೇತೃತ್ವಕ ಸಿನಿಕತನವನ್ನಾಗಲೀ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳ ತಕ್ಕಗೆ ದಕ್ಕದೆ ಉಳಿದುಬಿಡುವ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಲಾವಿದ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿನ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಲ್ಲದೆ ಬದುಕು ಗತಿಶೀಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಲೇ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಚಿಂತನಶೀಲನಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮುಗ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಅವಜ್ಞೆಗಳ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅವನ ಪರಿಸರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ 'ವೈಯಕ್ತಿಕ' ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಗುಣಾವಗುಣಗಳಿರಬಹುದಾದರೂ ತನ್ನ ವರ್ಗದ ಗುಣಾವಗುಣಗಳ, ಮಿತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮುದಾಯದ ಅನುಭವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಬದುಕು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವರ್ಗ-ವರ್ಗಗಳ ನಡುವಣ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಂತರಗಳು ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ನಿಗೂಢತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣದಿರಬಹುದು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವಂಥದ್ದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಎನಿಸಬಹುದು. ಈ ವೈದ್ಯಶ್ಯಗಳೇ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅನುಭವ ವೈವಿಧ್ಯ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪ, ಸಂದರ್ಭಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ - ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಬದುಕು ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವಂಥದು ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತುಂಬ ಜಟಿಲವಾದದ್ದೂ, ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದದ್ದೂ

ಆಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಕೃತಿ, ಮನುಷ್ಯ-ಸಮಾಜದ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ನಿಜವಾಗುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೊರಡುವ ಲೇಖಕ ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಮಹತ್ವದ ಅರಿವಾಗುವುದು. ಇದು ಕೇವಲ ಕನಸುಗಾರಿಕೆಯ ಅಮೂರ್ತ ಬರವಣಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ಅನುಭವ-ಅನುಭಾವಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಘರ್ಷಿಸುತ್ತ ಲೇಖಕನ ವಿಚಾರ - ಕುತೂಹಲಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ತೆಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಸಂದರ್ಭ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾದಂಬರಿ ಆಗಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದು ಈ ಬಗೆಯ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಕೇವಲ ಬದುಕಿನ ವೈದ್ಯತ್ವಗಳ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ವಿವಿಧ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಸದಾ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತೋರಿಸಿಹೊರಡುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ-ಅಮುಖ್ಯಗಳ, ಸಾಮಾನ್ಯ-ಅಸಾಮಾನ್ಯಗಳ, ಲೌಕಿಕ-ಅಲೌಕಿಕಗಳ ಸರಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದೆ. ಆದರೆ ಬದುಕು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳ ಮೊತ್ತವಷ್ಟೇ ಆಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಘರ್ಷಣೆಗಳು ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳು, ಘಟನೆಗಳು, ಸಂದರ್ಭಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ನಿಜವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಗಳೂ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಘಟನೆಗಳು ಹಾರುವ ಓತಿಕ್ಕಾತವನ್ನು ಹಿಡಿಯಹೋಗುವ 'ಯಾತ್ರ'ಗೆ ಕೇವಲ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಭಾಸವಾದರೂ ಈ 'ಯಾತ್ರ'ಗಿಂತ ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಾನವೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಯಾತ್ರೆಯೂ ಕೇವಲ ಒಂದು ಅನುಭವ. 'ಎಷ್ಟೊಂದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡೂ ನೋಡದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀವೋ ಏನೋ' (ಪುಟ ೧೬೫) ಎಂಬ ನಿರೂಪಕನ ಮಾತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಬೇರೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದಲೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರೂಪಕ ಯಾವತ್ತೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾರುವ ಓತಿಕ್ಕಾತವನ್ನು ಹಿಡಿಯಹೋಗುವ ಯಾತ್ರೆ, ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ನಿರೂಪಕ ಕಾಣದ ಅನುಭವದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು, ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ನಿರೂಪಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂದಣ್ಣ ಹಾರುವ ಓತಿಕ್ಕಾತದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕರ್ವಾಲೋರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಾಗ, 'ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತೇ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವಂಥ ಸಮಾಚಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆನ್ನುವುದರ ಅರಿವೇ ಅವನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ'. (ಪುಟ ೯೬) ಹೀಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ 'ಯಾತ್ರ' ಕರ್ವಾಲೋ, ನಿರೂಪಕ, ಪ್ರಭಾಕರರಿಗೆ ಗಂಭೀರವಾದಷ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಊರಿನ ಇತರರಿಗೂ ಇದೊಂದು ನಗೆಪಾಟಲಿನ ಸುದ್ದಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು.

ಕರ್ವಾಲೋರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದಣ್ಣ ಒಬ್ಬ 'ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ'. (ಪುಟ ೯೨) ಆದರೆ ರಾಮಯ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದಣ್ಣ 'ಹುಳ ಹುಪ್ಪಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೀದಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ' (೫೧) ಇರೋ ಪೋಲಿ: 'ನಾವು ಕರ್ವಾಲೋರ ಜೊತೆ ಕಿಟಪುಪಂಚದ ಪರಮಾದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ರಾಮಯ್ಯ ಹುಳಹುಪ್ಪಟೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಲೀತಿದ್ದೀವಿ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದು ನನಗೆ ತಟಕ್ಕನೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಗೂ ತೀರ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಒಂದಿದೆ ಎನಿಸಿತು' (ಪು. ೫೧) ಮತ್ತು ಇದು ತೀರಾ ಅಸಹಜವೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಅನುಭವದ ಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೀರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೆದುರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮುಖಾಮುಖಿ ಅವನಿಗೆ ಬೆರಗನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಅರಿವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿರೂಪಕನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೂ ರಾಮಯ್ಯ, ಕರಿಯಪ್ಪ, ಮಂದಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. 'ಯಾತ್ರೆಯ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ, 'ಯಾವುದೋ ವಿಚಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆ ಮಂದಣ್ಣನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಮಿಂಚಿ ಕರ್ವಾಲೋರವರ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಈಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕುತೂಹಲ ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಯಾವು ಯಾವುದೋ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೇವಲ್ಲಾ? ಏನು ವಿಚಿತ್ರ!' ಎನಿಸುತ್ತದೆ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ (ಪುಟ ೧೨೯). ಆದರೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ?

'ನನಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಂದಣ್ಣನ ಕೇಸು, ಪೋಲೀಸರ ಕಿರುಕುಳ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿಗೆ ಅಲೆದಾಟ ಎಲ್ಲಾ ತಟಕ್ಕನೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯಾವುದೋ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕದ ಸರಹದ್ದಿನೊಳಕ್ಕೇ ಇಳಿದಂತಾಯ್ತು. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಂದಣ್ಣನ ಕೇಸು ಮುಗಿದು ನಮಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ರಹದಾರಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗದ ಕಸಿವಿಸಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿತು. ಕರ್ವಾಲೋ ಏಕೆ ಮಂದಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದರು, ಏಕೆ ಅವನನ್ನು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗೋದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಣಗಾಡಿದರು ಎಂಬುದು ಈಗ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಆದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುದು ಅನವಶ್ಯಕ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೇಳಿದರೂ ಆದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವರು ಯಾರಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿ? ತಿಳಿದವರಿಗೇನೋ ಕರ್ವಾಲೋ ತಿಳಿಸಿದ ಈ ಹಾರಾಡುವ ಓತಿ ಕೊಹಿನೂರು ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಅನರ್ಥವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ? ಇದೊಂದು ಹುಚ್ಚಿನ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆರರ ಮುಂದೆ ಒಂಭತ್ತು ಸೊನ್ನೆ ಹಾಕಿ ಅಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪಾಪ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರ ಸೂಚಿಸಿಯಾರು ಮಾತ್ರ!' (ಪುಟ ೯೨-೯೪)

ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸದ 'ಗುರುತ್ವ' ತಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ವಿದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ವಾಲೋರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅಂದರೆ ಮಂದಣ್ಣ ತನಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಹಣದ ಮಹತ್ತರಿಂದ ಮಾತ್ರ

ಕರ್ವಾಲೋರ ತ್ರಿಯೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕರ್ವಾಲೋ 'ಇವರಲ್ಲರ ಕಟಕ, ವ್ಯಂಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷರೀಕರಿಸಿ ಅನಂತ ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನೆಗಳಿಂದ ಭರಿಸಿ ವಿಷಕಂಠಸಂತೆ' (ಪುಟ ೧೦೨) ಮೌನವಾಗಿರುವುದು ಇದೇ ತರಹದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ.

ಹಾರುವ ಓತಿಕ್ಕಾತನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಘ್ನ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ನಾಯಿಯ ಸಂಬಂಧದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಗಾಣವಾಗಿಬಿಡುವುದು ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ:

'ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ನನಗಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಚೂರೂ ಸಂಶಯ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ. ಕಿವಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋದ ಮೀನನ್ನು ಹುಡುಕಿದಷ್ಟು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ವರುಷಗಳ ನನ್ನ ಆದರ ಗಳಿತನ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದಂಥದಾಗಿತ್ತು. ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ನಿಸ್ಸೀಮ ನಾಯಿಯಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನೊಡನೆ ಪುಟ್ಟ ಮರಿಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯ ಅರಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾತನ್ನು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಎಂದು ಯಾರೂ ಪರಿಗಣಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನಾದರೂ ಕಳೆದರೆ ನನಗೇ ನಮ್ಮ ಅನ್ನೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏಕಾಂಗಿಯಾದರೂ ಆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದುದಂತೂ ಖಚಿತವಾಗಿತ್ತು' (ಪುಟ ೧೨೨)

ಆದರೆ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ತನ್ನ ನಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಮೋಹವು ಕರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಬೇಟೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ತೀವ್ರತೆ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕರಿಯಪ್ಪ 'ಏನೋ ತಮಾಸಿಗಿ ಮಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಎಡವಟ್ಟಾಯ್ತಲ್ಲ' (ಪುಟ ೧೨೩) ಎಂದು ಬೇಸರಿಸುವುದು. ಓತಿಕ್ಕಾತನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಭಾಕರ, ಕರ್ವಾಲೋ, ನಿರೂಪಕ ಒದ್ದಾಡುವಾಗ 'ಚರ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಈಡು ಉಡಾಯಿಸಿಬಿಡಲೇನು?' (ಪುಟ ೧೬೪) ಎಂದು ಕರಿಯಪ್ಪ ಕೇಳುವುದೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ. ಇದು ಕರ್ವಾಲೋರಿಗೆ 'ಗಮಾರ' ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದಕ್ಕೂ, ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಮಂದಗ್ಲ, ಕರಿಯಪ್ಪರ ಬೇಟೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹ 'ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ'ಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ತಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರರ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ತೊಡಕುಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವರ್ಯ, ಸಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲವೇ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿರೂಪಕನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ಲೇಖಕನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲೇ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿರೂಪಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಒಂದು ಪಾತ್ರವೂ ಹೌದು. 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಏಕೆ ಒಂದು 'ನವ್ಯ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.

ಕರ್ವಾಲೋ ಸಹ ತಮ್ಮ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಮೀರಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರೂಪಕನ ನಾಯಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದಾಗ:

ನಿರೂಪಕ, ಪ್ರಭಾಕರ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಕನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಿಯಪ್ಪ, ಮಂದಣ್ಣ, ಎಂಗ್ಲೆ ಇವರು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಭಾಕರ, ನಿರೂಪಕ, ಕರ್ವಾಲೋ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲೂ ಮೂರ್ತಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಒಂದು ವರ್ಗದ ಒಳಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಸರ, ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭವೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ಗಪ್ರಜ್ಞೆ ಯಾವತ್ತೂ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೀಟಗಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕರ್ವಾಲೋ, ಪ್ರಭಾಕರ, ನಿರೂಪಕರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಕರಿಯಪ್ಪ, ಮಂದಣ್ಣ, ಎಂಗ್ಲೆರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಅಂತರವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾಡು, ಕರ್ವಾಲೋ, ಪ್ರಭಾಕರ, ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆಸಕ್ತಿ ಉಕ್ಕಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯಾದರೆ ಕಾಡಿನ ಅಲೆದಾಟ ಮಂದಣ್ಣ, ಕರಿಯಪ್ಪ, ಎಂಗ್ಲೆರಿಗೆ 'ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು' (ಪುಟ ೧೪೪).

ವರ್ಗಪ್ರಜ್ಞೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಾನವೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದು ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ವಿಸ್ಮಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ವೈದ್ಯಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿರುವ ತೇಜಸ್ವಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆಯಾಮವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಸಮಗ್ರತೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೂ ಕರ್ವಾಲೋ, ಎಂಗ್ಲೆ, ನಿರೂಪಕ, ಮಂದಣ್ಣ, ಕರಿಯಪ್ಪ, ಪ್ರಭಾಕರ ಇವರು ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಬಾಹ್ಯಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು ಆಪ್ತೆ. ಬದುಕಿನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಏಕಕಾಲಿಕ ಭಿನ್ನತೆ-ಏಕತೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯೂ ಹೌದು. ಹೀಗಾಗಿ ವೈದ್ಯಶ್ಯಗಳ ದರ್ಶನದಂತೆಯೇ ಸಾಧ್ಯಶ್ಯಗಳ ದರ್ಶನವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆಪ್ತೆ:

'ಆತ್ಯಂತ ಹಗುರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಂಗಳ್ಲನ ರೀತಿ ಮಂದಣ್ಣನ ಚರ್ಯೆಗಳಿದ್ದವು. ಕರ್ವಾಲೋ ಎಲ್ಲಿ! ಈ ಮಂದಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿ! ಪ್ರಭಾಕರ ಎಲ್ಲಿ! ನಾನೆಲ್ಲಿ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೇ ನಮಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಅಂತರ್ಗಾಮಿಯಾಗಿ ಇರಬಹುದಾದ ಯಾವ ಸಮಾನ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ನನಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಪೋಲೀಸರೂ ಇದೇ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ' (ಪುಟ ೫೧)

ಕರ್ವಾಲೋ ಮತ್ತು ಮಂದಣ್ಣರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಪೋಲೀಸರಿಗಾಗಲೀ ನಾಗರಾಜನಿಗಾಗಲೀ ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ಕುಳಗಳಿಗಾಗಲೀ ಅನುಮಾನ ತಾತ್ಪಾರಗಳಿವೆ. ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಸಿವಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು:

'ಮಂದಗ್ಲಾನ ಜೊತೆ ಕರ್ವಾಲೋ ಗೆಲೆತನಕ್ಕೆ ಎಂತೆಂಥದೋ ವಿಚಿತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿರುಹುರು ಎಂದು ನಿಸ್ಸಿತು'. (ಪುಟ ೫೬)

'ಸಾವಿರದೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗ ಮಂದಗ್ಲಾನೊಡನೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಆಡ್ಡಾಡುತ್ತ ಇರುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಮೊದಲು ಕರ್ವಾಲೋ ಮೇಧಾವಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಆವರೆ ಎಪರೀತ ಓದಿ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು'. (ಪುಟ ೩೮)

ನಾಗರಾಜ ಈ ಕುರಿತು 'ಹೇಯ'ವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ ಪ್ಯಥೆ ಇದೆ. ಮಂದಗ್ಲಾನ ಪರಾಬು ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಾಗ ಕರ್ವಾಲೋ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

'ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂದಗ್ಲಾನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾವು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕು. ಬುಲ್ಮಾನೆ ಆರುನೂರಲ್ಲ ಆರುಸಾವಿರವಾದರೂ ನಾನು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಸಜಗಿಜ ಆಗಿ ಒಂದು ವರುಷ ಜೀಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಕಥೆ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ'. (ಪುಟ ೮೧)

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಈ ಕರ್ವಾಲೋ ಓರ್ವ ಮಹಾ ಬೆಪ್ಪು ತಕ್ಕಡಿ ಇರಬಹುದೇ?' ಎಂಬ 'ಸಂಶಯ', 'ದಿಗಿಲು' ಆಗತೊಡಗುತ್ತದೆ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ (ಪುಟ ೮೧). ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಕಟಕಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕರ್ವಾಲೋ 'ಸಾಕ್ರೆಟೀಸನ ಅನಂತ ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನೆಗಳಿಂದ ಭರಿಸಿ ವಿಷಕಂಠನಂತೆ' ಮೌನವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಿವುಡಾಗದಿದ್ದರೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಅವರು ಜೀವನ ನಡೆಸುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವಾಗಿರು ವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲ ಕಟಕಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ತಾತ್ಪಾರ, ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎಂಗ್ಲನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ ತೆರನದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವಂಥ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರಿಸ್ಪು ಗಾರ್ಡುಗಳನ್ನು 'ಕುಸೀಲಿಡಲು' ಜೀನುತುಪ್ಪ, ಉಡದ ಮಾಪ್ಪ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಂತೆ 'ಹೆಂಗ್ಸರ ಸೋಕಿ ಬ್ಯಾರೆ' ಇರುವವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. 'ಹಲ್ಮಾ ಬಡ್ಡಿಮಗನೆ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಕಸುಬು ನಡೆಸಿದ್ದೀರಿ' (ಪುಟ ೧೫೬) ಎಂದು ಮಂದಗ್ಲಾನ ಬಯ್ಯಾಗ ಎಂಗ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

'ಆಯ್ಕೋ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಹೆಂಗ್ಸಿಗೆ ಇದೊಂದು ಚಾಳಿ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜೋರು ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟೋಣ್ಣೀನೀಂತಾಳೆ ಸೋಮೀ. ಯಾರದೇನು ಹರ್ಯಾಕಿಲ್ಲ ಯಾರ್ದೇನು ಮುರ್ಯಾಕಿಲ್ಲಾಂತ ನಾನೂ ಹ್ಯಾಂಗೋ ಅನುಸರಿಕಂಡು ಕಾಲಾ ಮಾಡ್ತಿದೀನಿ. ನನ್ ತೊಂದ್ರೆ ನಿಮಗೇನ್ ಗೊತ್ತು?' (ಪುಟ ೧೫೬)

ಎಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ವಾಲೋ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿರುವಂತೆ ಎಂಗ್ಲ ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬದುಕು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು. ಕರ್ವಾಲೋ ಮತ್ತು ಎಂಗ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರಿಗೂ

ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಎಂಗ್ 'ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಒಂದೊಂದು ತರದಲ್ಲಿ ಸುದರಾಯಿ'ಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವಂತೆ ಪ್ರಭಾಕರ, ನಿರೂಪಕರೂ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ 'ಮೇರೇಜು' ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಷರಾಬು ಕೇಸಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತು, ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳನ್ನು ಮರೆತು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವುಡಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದೂ ಸಹ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಒತ್ತಡವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಿರೂಪಕನಿಗಂತೂ ಜಡಗೊಂಡಿರುವ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಯಾವತ್ತೂ ಇದೆ:

'ನನಗೆ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ, ಜನ, ಕಾನೂನು, ಪೋಲೀಸರು ಇವರಲ್ಲಾ ಎಂಥಾ ಜಡತ್ವವನ್ನೂ ತಮಸ್ಸನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೆಂದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಅದು ಭ್ರಾಂತಿಯಾದರೂ ಸರಿ ಕರ್ವಾಲೋರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ತಯ್ಯಾರಿದ್ದೆ.' (ಪುಟ ೮೨-೮೩)

ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ 'ಯಾತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ವಾಲೋ, ಪ್ರಭಾಕರ, ನಿರೂಪಕ ಇವರು ಮಂದಣ್ಣ ಕರಿಯಪ್ಪರನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲ 'ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನ'ದೊಂದಿಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು 'ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು' ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ನನ್ ತೊಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮೇನ್ ಗೊತ್ತು?' ಎಂಬ ಎಂಗ್‌ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಇವರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ಗರ್ಮಿ ಸಾಮಾನು'ಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲವೋ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ತನ್ನ ನಾಯಿಯ ಮೇಲಿರುವಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಮೋಹ ಮಂದಣ್ಣ-ಕರಿಯಪ್ಪರಿಗೆ ಬೇಟೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದೆ. ಕರ್ವಾಲೋರಿಗಂತೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಮಂದಣ್ಣ-ಎಂಗ್-ಕರಿಯಪ್ಪ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಪ್ರಭಾಕರ-ನಿರೂಪಕ-ಕರ್ವಾಲೋ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ 'ಮಾನವೀಯ' ಎನ್ನಬಹುದಾದ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಂದೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅನುಭವ ವಲಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಅನುಭವ ವಲಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಅವು ಭಿನ್ನವಿರಬಹುದೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸಲ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ದಲ್ಲದ ಅನುಭವ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ವಿಸ್ಮಯ ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ:

'ಮಂದಣ್ಣ ಚಂಗನೆ ನೆಗೆದು ಹಾರಿ 'ತಡೀರಿ ಸಾರ್ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೈಕ್ಲಾಸು ಚೇನು ಗುತ್ತಿಕಡೇದನ್ನು ಕೊಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಾಹದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸಿನಿಮಾರಂಗಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಅವನ ಕಲ್ಪನೆ ಏನೇನನ್ನೋ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಿಸಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಆ ನಟರು! ಆ ನಟಿಯರು? ಅವರ ಎದೆ ನಡು ನಿಂತುಬಿಡು ಸುತ್ತಲೆ! ಅವರ ಡ್ಯಾನ್ಸು! ಅವರ ಹಾಡು ಫೈಟಿಂಗ್! ಓಹ್! ಯಾವುದೋ ಕಿಸ್ನರ ಲೋಕದ ಮಾನವನಂತೆ ಕಂಡಿರಬಹುದು ನಾನು.' (ಪುಟ ೫)

ಇದೇ ರೀತಿ ನಿರೂಪಕನಿಗೂ ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಜೀನಿನ ಲೋಕ

ಅದ್ಭುತವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕರ್ವಾಲೋರಿಗೂ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಚೇನು ಸಾಕುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕೇಳಿ; ಎಂಗ್ಲಿ ಪುಂಗಿ ಊದಿ ಹಾವು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ 'ಕುತೂಹಲ'ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಂಗ್ಲಿ ಮಂಡಲದ ಹಾವಿನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದಾಗ 'ಸಜೀವವಾಗೇ ಹಾವುಗಳು ಚರ್ಮ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕರ್ವಾಲೋ ಚಕಿತರಾದರು'. ಕರ್ವಾಲೋ ಹಾರುವ ಓತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ:

'ನಾವು ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದವು. ಕಾಲ ದೇಶಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಮಿಂಚು ನೋಟಗಳಂತೆ ಕರ್ವಾಲೋರ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ತಾಕಿದವು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಫಿಗೆ ನೀರಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದವಳು ಎದ್ದು ಹೋದರೆ ಇನ್ಯಾವ ಮಹತ್ ಸಂಗತಿ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತೋ ಅಂತ ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಮೌನವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿದವು. ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ವರುಷದ ಮಗಳು, ಕೊನೆಗೆ ಚತುಷ್ಟಾದಿಯಾದ ಕಿವಿ ಕೂಡ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲಿಸಿದರು.' (ಪುಟ ೯೭)

ಆದರೆ ಕರ್ವಾಲೋ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲೇ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆಂದರೆ ಬದುಕಿನ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ. 'ನೀವು ಕೆಲಸ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಮಾವ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡೋಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನಂತೆ ಸಾರ್' ಎಂದು ನಿರೂಪಕ ವಿವರಿಸಿದಾಗ:

'ಐ ಸೀ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕರ್ವಾಲೋ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದೆಂಬಂತೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಬಿಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಮಂದಣ್ಣ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರೇಮ ಕಾಮ ಕೋಪ ತಾಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾನವನಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದ. ಈವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅವನು ಹೊಮೋ ಸೆಪಿಯನ್ ವರ್ಗದ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಸ್ಪೆಸಿಮನ್ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ.' (ಪುಟ ೫೫)

ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಜಾಮೀನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿಸಿ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರೂಪಕನಿಗೂ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ವಾಲೋ ಎಂಥ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಜನ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿತು' (ಪುಟ ೭೮). 'ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಭ್ರಾಂತ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆಳೆಯಲೇಬೇಕು' ಎಂದು 'ದೃಢನಿಶ್ಚಯ' ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ (ಪುಟ ೭೯). ಮಂದಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಷರಾಬು ಕೇಸಿನ ಸಂಭವನೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರೂಪಕ ವಿವರಿಸಿದಾಗ 'ಈವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ವಾಲೋ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಕುಗ್ಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಹೋದರು' (ಪುಟ ೮೦). ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ: 'ವಾಟ್! ಏನಂದ್ರಿ? ಇಂಪಾಸಿಬಲ್! ನಾನ್ಸೆನ್ಸ್! ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಎಂತೆಂಥದೋ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಗೊಣಗಿ ಕೊನೆಗೆ ತಲೆಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು' (ಪುಟ ೮೦). ಕರ್ವಾಲೋ ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು 'ಪಾರು ಮಾಡಲೇಬೇಕು' ಎಂದಾಗ ನಿರೂಪಕನ ತಲೆ 'ಗಿರಿಗಿರಿ ತಿರುಗತೊಡಗಿತು' (ಪುಟ ೮೧). ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕರ್ವಾಲೋ ಕೊಡುವ ಕಾರಣ: 'ನಿಮಗೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ' (ಪುಟ ೮೧). ಮಂದಣ್ಣ 'ಮೇರೇಜು' ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒದ್ದಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಿರೂಪಕ ಅಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಒದ್ದಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಷ್ಟ್ಯ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ

ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಬದುಕಿನ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದಾಗ ಕೇವಲ ಬೆರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹುಸಿ ಆಶಾವಾದವೂ ಇಲ್ಲ, ಅಳುಬುರುಕುತನವೂ ಇಲ್ಲ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳತ್ತ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದೇ ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿರೂಪಕನ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ:

'ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಝಳಝಳ ಬಿಸಿಲು, ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಆಗೀಗ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ತೋಟವನ್ನು ಮಾರಿ ಬೇರೇನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಲಾಭ ಬರುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನ್ನೊಳಗೆ ನಶಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಲಾಭ ಮಾಡುವುದಿರಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿ ನಾನೂ ನನ್ನಂಥ ಅನೇಕ ರೈತರೂ ಪರಿವರ್ತಿತರಾಗಿದ್ದೆವು. ಹಾಕಿದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಒಂದೂ ಗುರಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಕೊಂಚ ಕರಾರುವಾಕಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬಂದರೂ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಹಣದುಬ್ಬರ, ಏರಿಕೆ ಸಾಮಾನಿನ ಬೆಲೆಗಳು, ವಿಷದಂತೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬಡ್ಡಿದರ ಅದನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹೀಗಾಗಿ ಸದಾ ಮುಂದೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಲಾಭದ ಮರೀಚಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದರೊಡನೆಯೇ ಕಾಡಿನ ಮಾನ, ಏಕಾಂತ, ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು, ಪೇಟೆಯ ಗಲೀಜು, ಹೊಗೆ, ಜನಜಂಗುಳಿಯಂತೆಯೇ ಏಕತಾನವಾಗಿ ಬೇಸರ ತರತೊಡಗಿದ್ದವು. ಕಾಡು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗೋಪ್ಯ, ಕುತೂಹಲ, ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸದ ಜಡವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ನನ್ನೊಳಗೇ ನಾನು ಮುಳುಗಿಹೋದೆ. ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ತತ್ತ್ವಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಸದಾ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ, ಗುಣಾಕಾರ, ಭಾಗಾಕಾರ ಇವುಗಳನ್ನೇ ಹಾಕುತ್ತ ಬಡ್ಡಿ ಸಾಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕುತ್ತಾ ನನಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮುದಿಯನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ, ಡಯಾಬಿಟೀಸ್, ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಹಿಲೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿರುತ್ತವೆ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತೋಟವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾರಿದರೆ ಈ ನಿರುತ್ಸಾಹದ ಶರಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿದಂತೆಯೇ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ'. (ಪುಟ ೩೦)

ಇದು ನಿರೂಪಕನ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿ. 'ಯಾಕೋ ಮಲೆನಾಡು, ವ್ಯವಸಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಬೇಸರ ಬರತೊಡಗಿದೆ ಸಾರ್' ಎಂದು ನಿರೂಪಕ ಕರ್ವಾಲೋಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವರು, 'ಈಸ್ ಇಟ್, ನನಗಂತೂ ಮಲೆನಾಡು ಮೋಡಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ನೋಡಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ ೩೯). ಕರ್ವಾಲೋ ಮುಂದುವರಿದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನ ಅಷ್ಟೆ. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡೋದನ್ನ ಕಲೀಬೇಕು ನಾವು' (ಪುಟ ೩೯). ಮುಂದೆ ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿರೂಪಕನೇ ಕರ್ವಾಲೋರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. 'ಎಷ್ಟೊಂದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡೂ ನೋಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀವೋ ಏನೋ' (ಪುಟ ೧೬೫). ನಿರೂಪಕನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರೂಪಕ ಕರ್ವಾಲೋರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು

ಸಂವೇದನಾಶೀಲನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇತರರಿಗಿಂತ ಕರ್ವಾಲೋರನ್ನು, ಅವರ ಚಿಂತನೆ - ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಷರಾಬು ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ವಾಲೋ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಕ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ:

'ಕರ್ವಾಲೋ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆರಣ್ಯ ಬಹುಬೇಗ ನಮಗೆ ಬೇಸರ ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲದ ಬೇರಾವುದಕ್ಕೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲದ ನಮಗೆ ಆರಣ್ಯ ನೀಳವಾದ ಮರಗಳ ಎಶಾಲ ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದಿಂದಾಗಿ ಬಹುಬೇಗ ಬೇಸರ ತರಿಸುವ ಏಕತಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪೇಟೆ ಬೀದಿಗಳ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚ ಒಂದರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬೋಮು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕರ್ವಾಲೋರ ಅನುಭವ ಪೂರ್ಣ ವಿವರಣೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊಸ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನೂ ಎಚ್ಚರವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿದವು'. (ಪುಟ ೧೩೩)

ಕರ್ವಾಲೋರ ಸಹವಾಸದಿಂದಾಗಿ ನಿರೂಪಕನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಜವಾಬುದಾರಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಮಂದಣ್ಣನ ಪರಿಚಯದಿಂದಾಗಿ ಜೀನಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ದರ್ಶನವಾಗುವುದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಮಂದಣ್ಣ ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ತನ್ನೂಲಕ ನಿರೂಪಕನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹುಸಿ ಶಿಷ್ಟತೆಗಳ ಪೊರೆ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾನೆ.

'ನಾನು ಪ್ರೊಫೆಸರು, ಮಂದಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಗಮಾರ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೆಬ್ಬು ನೀನು ನಿಜಾಂತ ತಿಳಿದರೆ ಏನಪ್ಪಾ ಕಲಿತಂತೆ ಆಯ್ತು? ಇದರಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತೆ. ಸತ್ಯದ ಕಿಂಚಿತ್ ದರ್ಶನಾನೂ ಆಗೋಲ್ಲ ನಿನಗೆ. ಈ ಮಾಯೇನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಬೇಕು ನಾವು. ಆಗಲೇ ನಿಮಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಗತ್ತು, ಪ್ರಪಂಚ ಕಾಣ್ತದೆ' (ಪುಟ ೯೧)

ಎಂದು ಕರ್ವಾಲೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಮಂದಣ್ಣ ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವಾಗಲೀ ಕರ್ವಾಲೋ ಅವರಾಗಲೀ ಯಾಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಹೇಳಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲೇನು ಅವಮಾನ?' ಎಂದು ನಿರೂಪಕನ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಅವಳ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ನೂರಂಟು ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿತು. ಎಂಥ ತಪ್ಪಾದ ಆಲೋಚನಾ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ, ತರ್ಕ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎನಿಸಿತು. ಆ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೊಸ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸರಳತೆಗೆ ಹೊಸ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು.' (ಪುಟ ೮೨)

ಕರಿಯಪ್ಪ, ಎಂಗ್ಲನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳೂ ಸಹ ನಿರೂಪಕನನ್ನು ಹೊಸ ಅನುಭವವಲಯದೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಕರ್ವಾಲೋ ಹೇಳುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯಗಳೂ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆನ್ನಿಸುವ ಆದರೆ ಬೆರಗುಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮಂದಣ್ಣ, ಕರಿಯಪ್ಪ, ಎಂಗ್ಲ, ರಾಮಯ್ಯ, ಮುಂತಾದವರ 'ಗೋಜಲು ಗೋಜಲು' ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ನಿರೂಪಕನ ಅನುಭವ ವಲಯವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ-ಮಹತ್ತು, ಸಾದೃಶ್ಯ - ವೈದೃಶ್ಯ, ವಾಸ್ತವ - ನಿಗೂಢಗಳು ಪುಟ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಥಿಕ್ಕಿಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬದುಕಿನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಆದರ

ಸಮಗ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಡುತ್ತವೆ. ನಿರೂಪಕ ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಹೋಗುವ 'ಯಾತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕರ್ವಾಲೋ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಾಗ ಅವನ ಅನುಭವಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿರೂಪಕನೇ ಒಮ್ಮೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ:

'ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು ಗುರಿ ಇಂಥದೇ ಎಂದು ಏನಿದೆ? ನಾವು ಹುಡುಕಹೊರಟಿರುವ ಹಾರುವ ಓತಿಯಾದರೂ ಇಂಥಲ್ಲೇ ಇದೆಯೇ? ಆದರೆ ಅಮೂಲ್ಯತೆಯಾದರೂ ಕಲ್ಪಾಂತರಗಳಾಚೆಯ ಕಾಲದ ಅಗಾಧಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಹೋಗಿದೆ. ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಒಂದೇ ಎಂದನ್ನಿಸಿತು. ಕರ್ವಾಲೋರ ಕಾಲದ ಮೂಲಮಾನಗಳು, ಜೀವ ವಿಕಾಸದ ಮಹಾನ್ ಗೋಪ್ಯಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಲುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸು ಚಾಚಿ ಚಾಚಿ ತಟಕ್ಕನೆ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ತೋರಿತು.' (ಪುಟ ೧೨೫)

ಇಂಥ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ನಿರೂಪಕನ ಭಾಷೆಯೂ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿರೂಪಕನ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಅನುಭವಗಳೇ ಉಳಿದ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಭಿನ್ನ:

'ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಗಾಡಿ. ಗಂಟೆಯ ಕಿಣಿಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತುಗಳು; ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಾ ಶಾಖದ ವರ್ತುಲ ಒಂದನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ; ಸುತ್ತ ಕಂಬಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕರಿಯ ತ್ರಿಕೋನಗಳಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲ; ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ರೇಶಿಮೆ ಕೂದಲಿನ ಕಿವಿ; ಎಲ್ಲ ಕಾಲದೇಶಗಳಾಚೆಯ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಸ್ವಭವ ಚಿತ್ರದಂತೆ ನನ್ನ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಮಿನುಗಿದವು'. (ಪುಟ ೧೨೯)

ಹಾರುವ ಓತಿಯಾದರೂ ಈಗ ಕೇವಲ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಪ್ರಾಣ ಎನಿಸದೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ಚೇತನವಾಗಿಯೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಕರ್ವಾಲೋ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವ್ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಪುರುಷನ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಮಹದಾಲೋಚನೆಗಳೂ, ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಭಾಷಾತೀತವಾಗಿ ಮೂಡಿದವು'.

'ಹಾರುವ ಓತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಮೂಡತೊಡಗಿದವು. ಕಾಲದ ಆನಂತತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಮನ್ವಂತರಗಳಾಚೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕಾದ ಏನೇನು ಸಂದೇಶಗಳಿವೆಯೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಮೈ ಜುಂ ಎಂದಿತು'. (ಪುಟ ೧೩೫)

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕರ್ವಾಲೋ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಒಬ್ಬ ಪುರಾತನ ಮಹರ್ಷಿಯಂತೆ, ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ:

'ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲೇ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕು ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ಕತ್ತಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇದಿಪ್ಯಮಾನ ಮಾಡಿತ್ತು. ಪುರಾತನ ಮಹರ್ಷಿಯೋರ್ವನ ಮುಖದಂತೆ ಅವರ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯ ವದನ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು'. (ಪುಟ ೧೩೧)

'ಕರ್ವಾಲೋ ನಾಸ್ತಿಕರಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಲವೇ ಹೊತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಉಪನಿಷತ್ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ

ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ತಾಕಿದವು. ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ತಕತಕ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. (ಪುಟ ೧೫೩)

ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೂ ತೇಜಸ್ವಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಮಗಿನ್ನೂ ಬೇಧಿಸಲಾಗದ ಬದುಕಿನ ನಿಗೂಢತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾದರೆ ಈ ನಿಗೂಢತೆಯೆದುರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ದೇವರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಒಲವು ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಮಂದಣ್ಣನಾಗಲೀ, ಕರಿಯಪ್ಪನಾಗಲೀ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳ ಗೋಜಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಅನುಭವವನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ವಾಲೋ ಹಾಗಲ್ಲ; 'ಸಾಕ್ಷಾಧಾರ ಇಲ್ಲದ ಯಾವುದನ್ನೂ ನಾನು ನಂಬೋದಿಲ್ಲ' (ಪುಟ ೧೪೯). ನಿರೂಪಕ 'ನನಗೇನೋ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲ' (ಪುಟ ೧೪೯) ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

'ಅಲ್ಲಯ್ಯ ದೇವ್ರಿಲ್ಲಾಂತಂದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಇಚ್ಛೆ ಯಾಕಿರಬೇಕಿತ್ತು. ನೂರಂಟು ತರ ಹಕ್ಕಿ ಹುಳ ಹುಪ್ಪಟೆ! ಮೈಲಿಗಟ್ಟಲೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಜೇನು ವಾಪಾಸು ಗೂಡಿಗೇ ಬರದಲ್ಲಾ! ಕಡ್ಡಿಹುಳ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರೋದು! ಎಲೆ ಹುಳು ಎಲೆ ಮಧ್ಯೆ ಕೂರೋದು! ಗೋಸುಂಬೆ ಬಣ್ಣ ಬದಲಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂಗೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದು! ಇವೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ದೇವ್ರಿಲ್ಲಾಂತ...' (ಪುಟ ೧೫೦)

ಎಂದು ಕರಿಯಪ್ಪ ರಾಗವೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ: 'ಅಲ್ಲಾ ಸಾರ್ ಓತಿಕ್ಕಾತಗಳು ಮನ್ದಂತರದಾಚೆಯ ಹಳೇ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ನಂಬ್ಬೀರಿ. ವಿಶ್ವ ಸಂಕೇತಗಳು ಜೇನುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ ಅಂತ ನಂಬ್ಬೀರಿ' (ಪುಟ ೧೪೯). ನಿರೂಪಕನ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಕರ್ವಾಲೋ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಇದೊಂದು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ.... ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ದೊರಕಬಹುದೇನೋ!' (ಪುಟ ೧೫೧). ಅಂದರೆ ಬದುಕಿನ ನಿಗೂಢತೆಗೆ ಕರ್ವಾಲೋ ಕೇವಲ ಬೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಗೋಚರವಾಗದಿರುವ ಸತ್ಯಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನಂಬಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದು ಒಂದು ಜೀವನ ರೀತಿಯನ್ನೇ ಸಾಂಕೇತಿಸುವಂತಿದೆ. ಇದು ಮಂದಣ್ಣ, ಕರಿಯಪ್ಪರ ಜೀವನ ರೀತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರತಾದದ್ದು. ಅವರು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದರೆ, ಅನುಭವವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಕರ್ವಾಲೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಎರಡೂ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಕ ಬೆಸೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತ ಇಂಥ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಾಗ ತೇಜಸ್ವಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ಸಮಾಜದ ಓರೆಕೋರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅಸಮಾನತೆ-ಶೋಷಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಆಯಾಮ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ತೋರದೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ

ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದು ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಲಾವಂತಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಂದಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕರ್ವಾಲೋರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಊರ ಜನಕ್ಕೆ, ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನಾಶೀಲನೆಂದು ತೋರುವ ನಿರೂಪಕನಿಗೂ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ ಈ ಅನುಮಾನದ ಫಲವನ್ನು ಮಂದಣ್ಣನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ. 'ನಿಮ್ಮೂರಿನ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀನಿ ಕಣೋ' ಎಂದು ನಿರೂಪಕ ಹೇಳಿದಾಗ, 'ಯಾಕೆ ಸಾರ್, ಅಲ್ಲೇನು ನೋಡೋದಿದೆ ಹೇಳಿ? ಬರೀ ಮಳೆ, ಕಾಡು, ನೆತ್ತರು ಹೀರೋ ಜಿಗಣೆ. ನಮ್ಮ ಭತ್ತ ಲೂಟಿ ಮಾಡೋ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳು' ಎಂದು ಮಂದಣ್ಣ 'ನಿರುತ್ಸಾಹದ' ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಇದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದ.

ನಾಗರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ವಾಲೋ ಸಲಿಂಗ ಕಾಮಿ (ಪುಟ ೫೬); ಪೋಲೀಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ (ಪುಟ ೩೯); ಸಿ.ಐ.ಡಿ.ಗಳಿಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ (ಪುಟ ೫೦); ಶರಾಬು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಗೋವಿಂದಪ್ಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತಳ್ಳಿ ಅರ್ಜಿ ಬರೆಸುವಷ್ಟು ಕೀಳು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು (ಪುಟ ೧೦೦-೧೦೧); ಮಂದಣ್ಣನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಬುದ್ಧಿ ಮಾಡುವವರು (ಪುಟ ೪೭); ನಿರೂಪಕನಿಗೇ, 'ಇವರು ಯಾವುದೋ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಅಥವಾ ವಿದೇಶೀ ಏಜೆಂಟೆ?' ಎಂಬ 'ಗುಮಾನಿ ಸಂಶಯಗಳು' ಸುಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (ಪುಟ ೮೨). ಆದರೆ ಆರೆಸ್ಟ್ ಆಗುವುದು ಮಂದಣ್ಣ ಮಾತ್ರ. 'ನಾವು ಈ ಕೇಸು ಹಾಕಿದ್ದು ಈ ಕಿಲಾಡಿ ನನ್ನ ಗನ ಹಿಂದೆ ಯಾರ್ಯಾರಿದಾರೆ ಪತ್ತೆ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನೂ ಎಳೆತೀವಿ ನೋಡಿ' ಎಂದು ಪೋಲೀಸರು ಹೇಳಿದರೂ (ಪುಟ ೧೦೯) ಕರ್ವಾಲೋರ ತಂತಿಗೆ ಅವರು ಹೋಗದಿರಲು ಕಾರಣ ಕರ್ವಾಲೋ ಓರ್ವ ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಅಧಿಕಾರಿ; ಸಂಶೋಧಕ; ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮಂದಣ್ಣನಂತೆ 'ಬಿಕನಾಸಿ', 'ಪೋಕರಿ' 'ಹಳ್ಳಿ ಗಮಾರ' ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ 'ಕರ್ವಾಲೋರ ಹೇಳಿಕೆ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರನ್ನು ಸನ್ನಾನ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಅನಗತ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಕೂಡದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಯನ್ನಿತ್ತರು' (ಪುಟ ೧೦೨). 'ಗೊನ್ನಾಲ್‌ವೆಸ್‌ಗೆ ಕೇಸು ಹ್ಯಾಂಡೋವರು ಮಾಡಿದೆವು ಸಾರ್. ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ಇಲ್ಲದೆ, ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟೇರಿ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸ್ತಾನೇ ಇರಲಿಲ್ಲಂತ ಕಾಣ್ತದೆ ಸಾರ್, ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು ಸಾರ್' ಎಂದು ನಿರೂಪಕ ಕರ್ವಾಲೋಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ನಾನು ಒಳಗೊಳಗೇ ಅದು ಏನು ಬೇಕಾದರಾಗಲಿ ಮಂದಣ್ಣ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆಗಿರಲಿ ಮೋಸಗಾರ ಆಗಿರಲಿ ಈ ಸಾರಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹಾಜರು ಮಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಚಾಮೀನು ಪಾಪಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗೊಂದಲಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ (ಪುಟ ೭೮) ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರದಿರಲು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಕರ್ವಾಲೋ ನೀಡಿದ 'ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಧೈರ್ಯ' (ಪುಟ ೮೨). ಮಂದಣ್ಣನ ಮೇರೇಜಿನ ಬಗ್ಗೆ, ನೌಕರಿ ಬಗ್ಗೆ, ಅವನನ್ನು ಕೇಸಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ವಾಲೋ ತೋರುವ ಆಸಕ್ತಿ ಕೂಡ ಅವನೊಬ್ಬ ಉಪಯುಕ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಎಂಬ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ.

ಕರ್ವಾಲೋ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಕರ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ

ತವಕ ಮತ್ತು ಹಲವು ಬಾರಿ ಮೂರ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಮಾನವೀಯತೆಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಇತರ ಮುಖಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅವರ ಒಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ತೇಜಸ್ವಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕರ್ವಾಲೋ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಕ ಎಷ್ಟೇ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ವರ್ಗಮಿತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೀರಲಾರದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ತಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಮೀರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿರೂಪಕನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವಷ್ಟು ಕರ್ವಾಲೋ ರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವಷ್ಟು ನಿರೂಪಕನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಸಾರ್ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಸಾಹೇಬ್ರು ಅವರು. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾಗೋದು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾರ್. ಸಾಹೇಬ್ರು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗಾ ಅಲ್ಲ ಕೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಅಂತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ 'ವಂಸ ಬೆಳಿಲಿಲ್ಲ ಈ ಮುಂಡೇ ಮಗನಿಂದ ಅಂತ ಹೀನಾಮಾನಾ ಬಯ್ಯಾಳೆ' ಎಂದು ಮಂದಣ್ಣ ತನ್ನ 'ಗೋಳನ್ನು' ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಇಕ್ಕುಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ' 'ನರಳುತ್ತಿರುವಂತೆ' ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. (ಪುಟ ೪೨) ಇವನ ನರಳಾಟ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ 'ಕಿರಿಕಿರಿ'ಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ರಾಮಯ್ಯ, ಮಂದಣ್ಣರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು 'ಗೋಜಲು ಗೋಜಲಾಗಿ' ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಕ ಕರ್ವಾಲೋಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಕರ್ವಾಲೋ ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುತ್ತಾರೆ: 'ಸ್ಪುಪಿಡ್ ಫೆಲೋ, ಅಯೋಗ್ಯ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಒಂದು ಪ್ಯೂನ್ ಕೆಲಸ ಕೊಡೀಂದ. ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ, ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯಾಂತ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ಯೂನ್ ಆಗ್ತೀನಿ ಆಗ್ತೀನಿ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ. ಗಮಾರ ಅವನು ಗಮಾರ ಅವನು' (ಪುಟ ೫೪). ಪ್ರಭಾಕರ ಕೂಡ 'ಸಾರ್ ನಮಗ್ಯಾಕೆ ಬೇಕು ಸಾರ್ ಈ ವ್ಯವಹಾರ. ಇವರು ಯಾರೂ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರ ತರ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ರಾಮಯ್ಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನನಗೆ ದಬಾಯಿಸ್ತಾನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಾದಂಬರಿ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಏಕಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ; ಹಾಸ್ಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಬೆರಗು, ವಿಚಾರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಘರ್ಷಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದೆ; ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಕೆ. ಎ. ನಾರಾಯಣ

ಬೇರು

ಕಾಂಡ

ಚಿಗುರು

ವಿವೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ

ಕರ್ವಾಲೋ: ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ✓

ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ದೀರ್ಘಕೃತಿ ಇದು. ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಾಗಿ ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರೂಪಕನೂ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲಿದೆ. | ವಾಸ್ತವವಾದಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. | ದೈನಿಕಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಬದುಕಿನ ಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ನೋಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಿಗೆ ತೆರೆದಾಗ ಅದು ನಮ್ಮೆದುರು ರಾಚುವ ವಿಚಿತ್ರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವ ಬಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಹಾರುವ ಓತಿಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾದವರ ಕತೆಯೊಡನೆ ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವನದ ಇನ್ನಿತರ ವಿವರಗಳು ನಮ್ಮ ಪರಿಸರವೇ ನಮಗೆ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬೀಕೀಪರ್ ಮಂದಣ್ಣ (ಹೆಸರಿಗೂ ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನಾ ಶಕ್ತಿಗೂ ಹೊಡೆದು ಕಾಣುವ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿದೆ) ಬಯಸುವ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಅವನ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಕನಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಲವರಿಗೆ ತೋರುವ ಅದ್ಭುತ ಜಗತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ; ಅವೆರಡರ ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಸತ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಾಗುವುದು.

ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹಾರುವ ಓತಿಗೂ ಮಂದಣ್ಣನಿಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಮಂದಣ್ಣನಂತಹವರು ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗದ ವಿಕಾಸ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಹಾರುವ ಓತಿಯೂ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುವರು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಹಾರೋ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅದು ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿತು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಕೈಗಳ ಬದಲು ಪಕ್ಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿತು ಸಾರ್. ಅದಕ್ಕೆ ಅದು ಹಾಗೇ ಉಳಿತು. ಮಿಕ್ಕವು ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟವು' ಎಂದೆ. | 'ತಪ್ಪು ಸರಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ. ನಮಗೆ ಈ ಕ್ಷಣ. ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗನ್ನಿಸಿದೆ. ಜೀವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ' ಎಂದರು ಕರ್ವಾಲೋ. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ವಾಲೋ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಬರಲಿರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಜೀವಿಗಳು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಹೊಸ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೂಡ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ. | ಇವರ ಕೈಗೆ

ಸಿಕ್ಕದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾರುವ ಓತಿ ಅಂತರಾಳದತ್ತಣ ಪಯಣ ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ; ಪ್ರಮುಖ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯು ಒಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶೋಧನೆಯ ಪರವಲಯವನ್ನು ತನ್ನ ನಿರೂಪಣೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ಪೋಲಂಕಿ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರ ಮಾತು ನಿಜ (ನೋಡಿ : ರುಜುವಾತು -೧) ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದರೆ ಈ ಶೋಧನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂತೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದುದಲ್ಲ. ದೈನಿಕಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಅದರ ಜಂಜಡಗಳನ್ನು ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಅವ್ಯಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯತ್ತ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನದಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ದೈನಿಕಗಳಿಗೂ ಶೋಧಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಇದು ಜೀವನದ ಅರ್ಥಗಳ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಶೋಧನೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚಿರವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಚರವಾಸ್ತವಗಳ ಮುಖಾವಹೊರಟ ಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವ ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು (ನೋಡಿ : 'ಕರ್ವಾಲೋ' ಕೊನೆಯ ಪುಟಗಳು) ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚಿತವಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಕಾದಂಬರಿ ಕೇವಲ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಆದರೆ ಚಲನೆ, ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಜೀವವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಚಿರವಾಸ್ತವವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೌಮೌಬಿಗಳು, ಸಹಜಲಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಟಕ್ಕನೆ ನುಗ್ಗಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ ಸ್ಫೂಲ ಜಗತ್ತಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಒಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ವಿವರಗಳು ನುಗ್ಗಿ ಹೊಸ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯತ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ವಿಧಾನ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೊಸತನವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಗೆಯಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ. ೨೨. ಎಸ್ಸಿ / ೨೨. ಸಿ. ಎ 4ನೇ ಕ್ಷೇತ್ರ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಲಕಾ ವಿದ್ಯಾ (ಪ್ರಜಾಪೀಠದಿಂದ)
ವಿಷಯ : ಕವಾಟಲಾ : ೨೦೨೦

ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು;
ವಿದ್ಯಾ. ವೈ. ಎಂ
ಕನ್ನಡ ಸಭೆ

ನವ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದೊಂದಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತದ್ದು ಅವರು ನಿಂತ ನೆಲದಲ್ಲೇ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು ಎಂ.ಎ. ಮುಗಿಸಿ ಮೂಡಿಗೇರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರಂತೆಯೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರ, ಕಾಡು, ಗ್ರಾಮಗಳು ತೇಜಸ್ವಿಯವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು.

ಆದರೆ ಕರ್ವಾಲೊ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಬದುಕೂ ಸಹ ನೀರಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಕಾಡಿನ ಮೌನ, ಏಕಾಂತ ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಪೇಟೆಯ ಗಲೀಜು, ಹೊಗೆ, ಜನಜಂಗುಳಿಯಂತೆಯೇ ಏಕತಾನವಾಗಿ ಬೇಸರ ತರತೊಡಗಿದ್ದವು. ಕಾಡು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗೋಪ್ಯ, ಕುತೂಹಲ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸದೆ ಜಡವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಕಾಣ ತೊಡಗಿತು. ನನ್ನೊಳಗೆ ನಾನೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋದೆ." ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಕರ್ವಾಲೊ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ವಾಲೊ ಭತ್ತದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಸ್ಯವಿಜ್ಞಾನಿ, ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಅವರ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಕರಾದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಕೀಟಗಳ ಕ್ಷುದ್ರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳ ಜಗತ್ತೇ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ದೊರೆತ ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ

ಸೂನವ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಹೊಂದಿದ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

'ಕರ್ವಾಲೊ' ಕಾದಂಬರಿ ಹಾರುವ ಓತಿಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟ ಕತೆ. ಓತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಮಂದಣ್ಣನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ವಾಲೊ, ನಿರೂಪಕ, ಕ್ಯಾಮರಾಮನ್ ಪ್ರಭಾಕರ, ಬಿರಿಯಾನಿ ಕರಿಯ ಕಾಡಿಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾರುವ ಓತಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಓತಿಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಗದೆ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು ಬಂಡೆಯೇರಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿರಾಶರಾಗುತ್ತಾರೆ.

'ಕರ್ವಾಲೊ' ಕಾದಂಬರಿ ಹಾರುವ ಓತಿಯ ಕತೆಯಾದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಜವಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ನಿರೂಪಕರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ-ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಧರ್ಮ ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಣ್ಣ ನೌಕರಿಗಾಗಿ, ಮರೇಜಿಗಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟ, ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಡತೆ ನಿರೂಪಕರಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕರ್ವಾಲೊ ಕಂಡ ಮಂದಣ್ಣನೇ ಬೇರೆ. ಮಂದಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನನ್ನು ಕರ್ವಾಲೊರ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಕರು ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾದ ಅಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಆಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅವರವರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಮಂದಣ್ಣ ಪರಿಸರದ, ಕಾಡಿನ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೆ, ಕರಿಯ ತಾನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಬಿರಿಯಾನಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಗಳಿಸಿದವನು. ಪಾವಾಡಿಗ ಯೆಂಗೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವಲ್ಲಿ, ಚರ್ಮ ತೆಗೆದು ಒಣಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಗಳಿಸಿದ್ದವನು. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ

ಬರುವ ಅತಿಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದವರೂ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ
ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರತೆ ಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕರ್ವಾಲೊ ಅವರ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಪೀವನ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ
ಕೊಡದೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಕಿರಿಸ್ತಾನೋನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮಂದಣ್ಣ ಕರ್ವಾಲೊ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು
ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಿರೂಪಕರ ಹತ್ತಿರ ಅವರನ್ನು ದೂರುತ್ತಾನೆ.

"ಒಂದು ಪೀವನ್ ಕೆಲಸ ಖಾಲಿ ಇತ್ತು ಸಾರ್. ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರ
ಜಾತಿವಸ್ತು ಒಬ್ಬ ಕಿರಿಸ್ತಾನೋನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ಸಾರ್ ಅಂದರೆ ನಿಂಗ್ಯಾಕೋ
ನಿಂಗೇನು ಮದುವೆ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಏನಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮಿರೂ, ಅವನಿಗೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ನಿನಗೆ ಪೀವನ್
ಕೆಲಸ ಬೇಡ ಅಂತಾ ದಬಾಯ್ನಿ ಬಿಟ್ಟು ಸಾರ್. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ನನಗೆ. ಈ ವರುಷ ಮೆರೇಜು
ಆಕಬೇಕಂತ ನಿಚ್ಚಿಸಿದ್ದೆ. ಈ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೆ ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳು ಒಂದೇ
ಒಂದು ನಗ್ನ ಮೂರ್ತಾನೂ ಇಲ್ಲವಂತೆ."

ಅಶಿಕ್ಷಿತನಾದ ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ
ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮದುವೆ, ಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನೋ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಜ್ಞಾನದ
ಅರಿವಿದ್ದ ಕರ್ವಾಲೊ ಅವರಿಗೆ ಅವನು 'ಪೀವನ್' ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ನಾಚಿಕೆಯ ಸಂಗತಿ.
ಆದರೂ ಅವನ ಮದುವೆ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸಲು ನಿರೂಪಕ, ಕರ್ವಾಲೊ, ಪ್ರಭಾಕರ ಎಲ್ಲರೂ
ಒಂದಾಗಿ ನಾರ್ವೆಯ ರಾಮಯ್ಯನ ಮಗಳು ರಾಮಿಯ ಜೊತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಬಂಗಾರದ ಕುಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ಗಲಾಟೆ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬಳು ಕೆಂಪು ಜಲ್ಲಿ ಕಾಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬಳೆ ಮತ್ತು ತಾಳಿಸರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು
ನೋಡಿ ತಾತ್ಕಾರದ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, "ಅಬ್ಬಬ್ಬ ನೆಗ್ಗಾಕೆ ಆಗಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೊಂದು ತೂಕ

ಇವೆಯಲ್ಲ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದ "ಏಯಾವಳೇ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಗಂಡು ಏನು ನಿನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಸಿಯೋ ಅಂಥದನ್ನ ಹಾಕಿದನೇನು ನೋಡನ ?" ಎಂದು ಅವಳ ಬಳಿ ನುಗ್ಗಿದ ಹೀಗೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ "ಆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ದೈವ ಕೃಪೆ ಎಂಬಂತೆ ಫಳ ಎಂದು ಒಂದು ಮಿಂಚು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಕುಕ್ಕಿತು. ಆ ಕ್ಷಣ ಮದುವೆ ಮನೆಯ ರಣರಂಗದ ನಡುವೆ ಇದ್ದಬದ್ದವರೆಲ್ಲ ಚಕಿತರಾಗಿ ಹೋದರು." "ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಜಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಂತೆ ಘೋಷೋಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕವಾಡುವಂತೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೀನನ್ನು ಪ್ರಭಾಕರ ತೆಗೆದು ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ."^೫

ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು, ಕ್ಷುದ್ರತೆಯನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಹಾಸ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಕರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ, ಮೌಢ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನದೊಳಗಿನ ಸಮಾಜ ಆಧುನಿಕತೆಯತ್ತ ಚಲಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಕಡೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದೀಖಾನೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಕರ್ವಾಲರೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. "ಮೈ ಡಿಯರ್ ಯಂಗ್‌ಮ್ಯಾನ್ ನಿಮಗೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈಗ ಹೇಳಲಾರೆ. ನೀವು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಈಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಯಬೇಕು. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪಾರು ಮಾಡಬೇಕು. ಜುಲಾನೆ ಆರುನೂರಲ್ಲ ಆರು ಸಾವಿರ ಆದರೂ ನಾನು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಸಜಗಿಜ ಆಗಿ ಒಂದು ವರುಷ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಕತೆ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ."^೬ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಬೇಗ ನಿಮಗೆ ಮುಂದಿನದನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಕರ್ವಾಲೊ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ತಲೆ ತಿರುಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. "ಕರ್ವಾಲೊ ಒಬ್ಬ ಬೆಪ್ಪು ತಕ್ಕಡಿ ಇರಬಹುದೇ, ಇಲ್ಲ-ಯಾವುದಾದರೂ

ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಏಜಂಟೋ ? ಮಂದಣ್ಣ ಏನಾದರೂ ಅವತಾರ ಪುರುಷನೋ ಅನ್ನುವವರೆಗೆ ಗಮಾನಿ ಸಂಶಯಗಳು ಸುಳಿದು ಹೋದವು."²

ಕರ್ವಾಲೊ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಮಂದಣ್ಣನಂತಹ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಬೆಲೆ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಇರದ ಹೆಚ್ಚುಬೆ ಮಂದಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. ಮಂದಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಕರ್ವಾಲೊ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಳೆಯೋದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದ ಪ್ರಭಾಕರನಿಗೆ "ನಾನೆನ್ನ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ನೀನು ತರಬೇತಾಗಿರೋದು ಇಷ್ಟೇನೋ ಪ್ರಭಾಕರ. ನಾನು ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ಮಂದಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಗಮಾರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚುಬೆಲೆಯನ್ನು ನೀನು ನಿಜಾಂತ ತಿಳಿದರೆ ಏನಪ್ಪಾ ಕಲಿತಂತೆ ಆಯ್ತು ? ಇದರಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತೆ. ಸತ್ಯದ ಕಿಂಚಿತ್ ದರ್ಶನಾನೂ ಆಗೋಲ್ಲ ನಿನಗೆ. ಈ ಮಾಯೇನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಬೇಕು ನಾವು. ಆಗಲೇ ನಿಮಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಪಂಚ ಕಾಣ್ತದೆ"³ ಎಂದರು.

ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಜೊತೆ ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯತ್ತ ಚಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು. ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರುವ ದೇಶೀ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿ ಕೇಂದ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಡೆಗೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸರಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಾಗಲೆ ಅಗಮ್ಯವಾದ ಲೋಕವೊಂದು ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಆದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯಗಳು ಹೊರಬರಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಿರೂಪಕರ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಹೊರಟ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಬಿರಿಯಾನಿ ಕರಿಯಪ್ಪ
 ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ರಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿಗಿದ್ದ ಈತ ಮರ ಹತ್ತುವುದು, ಶಿಕಾರಿ ಮಾಡುವುದು,
 ಈಜುವುದು ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತ. ಕರ್ವಾಲೊ ಅವರಿಗೆ ಕಾಡು, ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಿನ
 ಆಗರವಾದರೆ ಇವನಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯದ ತಾಣ. ಇವನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಿಲ್ಲದ ಒರಟು
 ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಹಾರುವ ಓತಿಯನ್ನು ಅದರ ಬೆಲೆಯೇ ಅರಿಯದೆ ತನ್ನ
 ಕೋವಿಯಿಂದಲೇ ಉಡಾಯಿಸಿಬಿಡುವ ಅಜ್ಞಾನಿ. ತಿನ್ನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದವು. ಕರಿಯನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಷೋಕಿ ಬೇರೆ. ಅಡುಗೆಗೆ ಚಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ,
 ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗರ್ಮಿ ಸಾಮಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ
 ಹಾಗಾಗಿದೆ ಪಾಪ ! ಅವರು ಏನಾದ್ದಾರೆ ? ಅಂತಾ ಹೆಂಡತಿ ಸಹ ಅವನ ಷೋಕಿಯನ್ನು
 ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ.

ನಿರೂಪಕರು ಇಂಥಾ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು. ಒಂದು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮುಗ್ಧ
 ಸಮಾಜವನ್ನು ಅದೇ ಕರಿಯನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಸಾರ ಘರ್ಷಣೆಗೆ
 ಒಳಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವರ್ಗದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ
 ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ತೀವ್ರ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ.

ಹಾವಾಡಿಗ ಯೆಂಗ್ಲನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕಮಗುವನ್ನು ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಫಾರೆಸ್ಟ್
 ಆಫೀಸರ್‌ಗಳನ್ನು ಖುಷಿ ಪಡಿಸಲು ಹೋಗುವುದು. ಯಾವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ತ
 ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. "ಈ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಗಿರೇಷ್ಟಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೇರೆ ಮಡಗಾಕಿಲ್ಲ ಸೋಮಿ ನಾನು.
 ಅವನೇ ನಿಮ್ಮಂಥಾ ದೊಡ್ಡೋರಿಗೆ ಮಾರಾಕಂತಾ ಕಳ್ಳನಾಟ ಕುಯಿಸ್ತಾ ಅವನೇ ನಂಗೇನು
 ಮಾಡ್ತಾನೆ ? ಆದ್ರೂ ಈ ಗಾರ್ಡ್ ಪಾರ್ಡ್ ಇವ್ರಿಗೆಲ್ಲಾ ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಉಡನ ಮಾವ್ವ
 ಚುಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟು ಕುಸೀಲಿಡಬೇಕಲ್ಲ ! ಅದೂ ಅಲ್ಲೆ ಹೆಂಡ್ರು ಮಕ್ಕೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಾಗೆ ಕಾಲಾ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹೆಂಗ್ಲರ ಸೋಕಿ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೆ ಒನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನ ಒಂದೊಂದು ತರದಲ್ಲಿ
ಸುಂದರಾಯಿಸಬೇಕಲ್ಲಾ ಸೋಮಿ ಹಿ ಕ್ಷಿ ಕ್ಷಿ ಕ್ಷಿ" ಎಂದು ಪೋಲಿ ನಗು ಬೀರಿತ.

ಬಿರಿಯಾನಿ ಕರಿಯನ ಪೋಕಿಯನ್ನು ಕಂಡೂ ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ
ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಯೆಂಗ್ಲ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಜೊತೆ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ. ಅದು ಸಹಜವಾದದ್ದೇ ಎಂಬಂತೆ
ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಮಾಜದ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳು ಯಾವುದೇ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಲೈಂಗಿಕ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ನೈತಿಕತೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಮುಂದುವರಿದ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಆದರೆ
ಇಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕತೆಯಂತಹ ವಿಷಯವೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಯೆಂಗ್ಲನ ಹೆಂಡತಿ ಜೋರು ಮಾಡಿದರೆ
ಅವನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂತಾಳೆ. "ಅಯ್ಯೋ ನಮ್ಮ ಚಾತಿ ಹೆಂಗ್ಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಚಾಳಿ.
ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜೋರು ಮಾಡಿದ್ರೆ ನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟೋಗ್ಗಿನಂತಾಳೆ ಸೋಮೇ. ಯಾರದೇನು ಹಾರ್ಯಾಕಿಲ್ಲ
ಯಾರದ್ದೇನು ಮುರ್ಯಾಕಿಲ್ಲಾಂತ ನಾನು ಹ್ಯಂಗೋ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀನಿ.
ನನ್ ತೊಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮೇನು ಗೊತ್ತು!"

ಸಮಾಜ ಮೇಲ್ಸ್ತರಕ್ಕೋದಂತಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದನ್ನು
ನಿರೂಪಕರು ವರ್ಗ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಸರ್ಗ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು
ಹತ್ತಿರಾದವನು ಯೆಂಗ್ಲ ಅವನು ಜೀವಂತ ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಂತೆ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಮಾರಿ
ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲ್ಸ್ತರದ ಬಿರಿಯಾನಿ ಕರಿಯ ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಣಿ.
ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಡಿ ಬದುಕುವವನು. ಅವನಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದುವರೆದ ಮಂದಣ್ಣ
ನಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗೆ ಸಹಜ ಕುತೂಹಲ ಉಳ್ಳವನು ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲುಸ್ತರದ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
ಕರ್ವಾಲೋಗೆ ನಿಸರ್ಗ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನನಿಧಿ ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ
ಸ್ತರಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವರದೇ ಆದ ಜ್ಞಾನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿವೆ.